

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára négyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeletik.

A „nyitléc”-i cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

julius—decemberi folyamára.

Egészévre . . . 12 forint.

Félévre . . . 6 „

Évnyegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Politikai szemle.

(S.) Mindenek előtt azt mondjuk el, a mit a fejledező hazai ügyek teréről tudunk.

A magyar országgyűlést összehívó kir. leirat már az első miniszter-tanácsok tárgyat képezte.

A Királyhágon tuli közvélemény s a lapok közül különösen a „Hon” a vármegyék reorganisatióját sürgette. Kormánykörökből e tekintetben az hallzik, hogy az 1861-ki főispánokkal folynak az alkudozások, s a kinevezések rövid időn ki fognak hirdetni.

A régi „Presse”-nek e tárgyban azt írják Pestről: hogy az új tárnokmester újabb köriratot bocsátott a hatóságokhoz, melyben a megyei tisztviselők névjegyzékét kéri fel. Ez intézkedést sokan a megyék sürgetett újjászervezésével hozzák kapcsolatba. A tárnok a pest-budai pénzügyi igazgatóságtól is felkérte a tisztviselők névjegyzékét; de Marker finance-director megtagadta, mondván, hogy a pénzügyi hatóságok csak a bécsi pénzügyminiszteriumnak vannak alárendelve. A Bécsben levő tárnok azonban rendeletet eszközölt ki, a melynél fogva Marker urnak a kívánt kimutatás közlése kötelességévé tétetett.

Az országbírói méltóságra újabban gróf Cziráky Jánost emlegetik.

A horvát pártokról hallani: hogy a nemzeti s ugynevezett magyar párt teljesen egyesülni készülnek. Azt is hírlik, hogy a két párt már a főispánok iránt is megállapodott. Különösen ki vannak szemelve: Rauch báró Zágrábmegye, Bedekovics Kálmán Varasd, Pejacevics Verőce, Jankovics Gyula gróf Pozsega, Inkey Körösmegye főispánja. A magyar párt Horvát- és Tótországnak Magyarországgal való egyesülése mellett működik, közös törvénykezést kíván Pesten, az udv. kancelláriák, helytartótanács és hétszemélyes tábla egyesítését, és a fumei tenger melléki visszállítását sürgeti. A magyar pártok majdnem kizárólag minden mágna, a varasdi s legnagyobb része a verőcei követeknek és számosan a zágrábi és szerémi követek közül, végre Fiumé, Zágráb, Varasd és Eszék városok több követe tartozik.

A „Concordia” kijelenti, hogy azon sokat emlegetett bir, mintha a temesmegyei románok küldöttségileg kérték volna Temesmegye részére egy román főispán kinevezését, hivatalan idegen kéz, és nem a román vezérfejek műve. A román férfiak — mond a „Concordia” — semleges állást foglaltak el az új rendszer s annak zászlóvivői ellenében, azok eljárását bevárának s cselekményeik valódi értékét megítélendők.

A függőben levő, nagy kérdések egyik legégetőbbikére nézve sajátságos az, a mit a „Schwab. Merkur”-nak írnak Bécsből. E lapnak írják ugyanis, hogy Bécsben nagyon elégedetlenek a közép államok magatartásával. Szemükre vetik, mikép korántsem tudják felfogni az Austria és Poroszország között fenforgó differenciák jelentőségét, s Ausztriától azt kívánják, hogy fegyveresen lépjen fel, míg magok zsebükbe rejtik kezüket. Határozottan körülírt ajánlatokról, mennyire volnának hajlandók Ausztriát segíteni, nincs szó; névszerint Bajorország az, a mely szerfelett hanyag politikát követ. A szászországi kormány ismételve fűszelítette már a bajor cabinetet, lépne fel már valahára önállóság, s nyilatkoztatná ki Ausztriának, mennyire akarná azt segíteni; de Pforden ur mindig kitérőleg felelt.

Másfelől az sem megnyugtató, a mit a „Nürnberg. Corr.”-nek a Maina mellől írunk. Berlinben — ugymond e lap — bizton várják, hogy Olaszország és a vámszövetség közt legközelebb meg fog köttetni a régóta előkészített kereskedelmi szerződés. Több vámszövetségi állam már nyilvánította volna Berlinben, hogy Olaszországgal elismerésére kész. A régi „Presse” azt hiszi, hogy a közép államok nemzetgazdasági viszonyainak javítása koránt sem oly sürgős, hogy a nevezett államoknak e részben

magokat Poroszország rendelkezése alá adniok kellene.

A Maros mellől.

Augusztus 3-án

Δ A magyar korona-országok közt hazánk volt az, hol az újabb politikai fordulat után is a jobb jövőbe helyezett remény legkevésbé éledezett, legcsekélyebb táplálékra talált. A Schmerling lovag politikája itt haladtott volt legtovább.

Ily helyzetben a hazafiak nagy részére felette leverőleg hatott, hogy mialatt ugy a magyar mint horvát testvérországokban a politikai viszonyok javulásának több jelei mutatkoztak, a Királyhágon innen történt legkevésbé. De bár a helyzet felette nyomasztó volt, csüggeteg hazánkfainak vigaszul szolgálhat vala, hogy hol legnagyobb a baj, hol legtöbb a koranyag, a természet rendje szerint ott szokott a javulás legkézsőbbre bekövetkezni.

Felséges urunk és királyunknak mult hó 27-én kibocsátott rendelete Erdély iránti atyai gondoskodásának újabb és legvilágosabb tanubizonyosságát foglalja magában, mely hazánknak a fejedelem és hazához egyaránt hű polgárai közül azokat is, kik eddig kétségeskedtek, a jövő biztató reményével tölti el.

Az irt rendelet újabb bizonyossága azon szilárd fejedelmi akaratra, hogy a testvér Magyarországnak kibékítésével együtt Erdély kibékítése is létrehozassék.

Nem szándékunk hatalmas politikai ellenfelünk elmozdítása felett a káröröm nemtelen érzetével nyilatkozni. Érzelmünk, gondolataink nem képesek egészen megválni azon megilletődéstől, melyet keblünk egy oly egyéniség sorsfordulata felett érez, kinek habár jelesebb észtehetséget soha sem tulajdonítottunk, ki azonban más magatartás, több mérséklet és kevesebb elbizakodottság mellett már fiatalága által is egy tartósabb hivatali pályára lehet vala meghívva. Hiszszük, hogy visszapiantásunk annál higgadtabb, megnyugvásunk a jelenben annál zavartalanabb lehet, mert búcsuszavainkat öszintén, a viszonttálalkozás utóaggodalmait nélkül tehetjük.

Mindemellett nézetünk szerint az időszaki sajtó legfontosabb meghívásáról felejtkeznék meg, ha elmékedését, ha bírálatát egy oly hivatalváltozás felett nem hallatná, mely a rendszerváltozás kétségtelen jellegével bir. A jelen fontosb eseményeit az átalakulási korszakokban legkevésbé helyes csupán a történelem késő bírálatára hagyni, de mulhatlanul szükséges, hogy a közel multat, a tegnapi napot, a tegnapot már ma, már holnap mint tanuságot birjuk.

Báró Reichenstein ő nmlgának hivatalától felmentése és állandó nyugalmazása igénytelen nézetünk szerint rendszerváltozást jelez épp úgy, valamint hivataloskodása, bárha nem új rendszert, mindazáltal az előbbi rendszernek kétségtelen idomulását képezte.

A gróf Nádasdy által követett rendszer elég szigorú volt.

Báró Reichenstein ő nmlgának hivatalába lépte és hivataloskodása gróf Nádasdy rendszerének, melynél az utóbbi időben az említett gróf közvetlen befolyás helyett inkább csak nevét hagyta meg, nem csupa folytatása, hanem annak még tovább vitele, újabb megélezése és megédzése volt.

Vannak államférfiak, s nálunk még számosan mint másutt, kik a közigazgatásban a burocraticus rendszert tulságosan pártolják s annak kelletnél sokkal több befolyást engednek.

E téves felfogást az új alkortátnok előszeretettel és a legveszélyesebb egyoldalúságra emelé. Ezen uralkodó hajlamon, ezen kiváló érdeken kívül a haza különböző nemzetiségei közt egy-kettőnek tulságos pártoltságán kereste ő hivatali állásának főtámaszait. E két tényező alkotta az ő közigazgatási rendszerének alapelvét, csaknem egyedüli irányát, mely mellett az ország ősi alkotmánya, a haza autonómiaja teljesen háttérbe volt szorítva.

A legfontosabb törvényhozási intézkedésekben a haza és alkotmány leglényegesebb intézményei megváltoztatásában, az ország

ugy szellemi mint anyagi érdekeinek kezelésében csupán ama két tényező birt döntő hatással.

A közel jövő állításunk minden pontjainak igazolására kétségen kívül oly tényeket fog felderíteni, melyek bármely elmékedésnél világosabban szólandnak; minélfogva még most tartozkodunk minden fejtegetéstől.

Meg vagyunk győződve, hogy ama rendszer, melynek megalapításán ő nmlg néhány éven át fáradozott, egy, bár valamennyire független képviselői testület szabad vitaközlésének csak 48 óráig sem lett volna képes ellentállani, de éppen ezért a legőszintébb hálaérzettel üdvözljük ő Felségének bölcs intézkedését, mely által hazánkat a jövő kellemetlen túsától megóvni s békés fejlődésünknek akadálytalan menetét a közel jövőben is biztosítani méltóztatott.

Meg vagyunk győződve, hogy kis hazánknak alkotmányos párthívei felséges fejedelmünknek közelebbi és más hasonló intézkedéseiben egy boldogabb jövő zálogait felismerve épp oly ildomot tanusítandnak a kiengesztelés mivének létrehozásában, mint minő mérséklettel és kitartással viseltettek a mult viszontagságai közt.

Az új korszak.

(D) A politikai átalakulásoknál többnyire a cselekvő személyekhez egy-egy program van kötve, s többnyire azokból, a kik a dolgok élére állítottak, meg lehet határozni a jövő események jellemét.

Azon erővel, mely a Schmerling miniszteriumot leléptette, még ma sem lehetünk egészen tisztában, mert annak indokai nem annyiban körvonalozott pártkérdéseken, mint a birodalom bel- és külhelyzetén, s azon lényeges szakadáson alapultak, a mely egy részről a magyar királyság közszelleme s másrészt a birodalomnak már két rendbeli és két politikai irányu kormánya experimentáló törekvései közt létezett.

A magyar királyság az uralkodó fölség legújabb elhatározását nem tekinthette másnak, mint azon szakadás elenyésztetésére intézett uralkodói törekvésnek, a mely a birodalom belügyeiben létezett; s Majláth kinevezetéséből egyszersmind egy programot is kimagyarázhatott, minthogy azon magyar államférfiu oly politikai multtal bir, melynél fogva nézetei, és gondolkodásmódja körvonaloztathatók; kevésbé részesült e helyzetben Austria gróf Belcredi neve által, s ebből folyt ki azon hosszas habozás, mely a bécsi journalistikában feltűnt azon hangulat megállapítása körül, melyet az új minisiteri combinatio irányában a különböző párt-színezetű lapoknak előbb-utóbb venniök kell.

A fejlődés ezen processusa alatt mi folytonos figyelemmel kísértük azon híreket, és combinatiokat, a melyek Erdélyre nézve fölmerültek.

Nem volt kétségünk abban, s ki is fejeztük azt, hogy miután a főkanzellár elmozdított, utána kell menni az alkancellárnak is, ki azon politikának Erdélyben még erősebb factora volt magánál a főkanzellárnál is, a mennyiben gróf Nádasdy megbetegése miatt éppen azon időben élt némi visszavonulásban, midőn Erdélyben a legfontosabb célzatok és előmozdítatok kivételére került a dolog. Tudjuk, hogy az alkancellár fiatal erélylyel látott a megállított tervek végrehajtásához, s leginkább neki köszönhetette a Schmerling-rendszer, hogy oly eszmék is, melyek ellen még ama tartományi gyűlésnek is többsége határozottan is nyilatkozott, a fiatal kanzellár megjelenése s befolyása által diadalra jutottak.

Hogy egy rendszer ily kitűnő factora azon rendszer elbukása után is állását megtarthatta volna, ezt nem lehetett képzelni, s így természetesen mi is csak előre kifejezhetjük annak valószínűségét, a mi bekövetkezett, hogy az alkortátnok az erdélyi dolgok élén tovább nem foghat megmaradni.

Különböző combinatiók merültek föl e közben a bécsi és pesti lapokban, s néven neveztek többeket azon államférfiak közül, a kik a korlátnoksági méltóságra meghívandók volnának, csak éppen azt nem nevezték, a ki az erdélyi kancellária élére állítottott.

Mi gróf Haller Ferencz ő exelja kine-

vezetésében szintén nem találunk semmi pártprogramot; de abban, hogy az oly jogi minőségben történt, mint 1861-ben, a midőn Erdély kormányához jogérző, és óvatos kezek nyultak; azt t. i. hogy nem kanzellár lön kinevezve, hanem ő Felsége egy hű emberre eskis a korlátnokság vezetésével bízott meg, oly intézkedésnek látjuk, mely a legalitásnak nem praedicál.

Erdélynek az anyakirálysággal való egyesülése vagy el van ismerve legfelsőbb helyen vagy nincsen, vagy egy harmadik esetben ezen kérdés az uralkodó és törvényhozás közötti tractatusoknak van fentartva.

a) ha Erdély egyesülne tekintetik, akkor külön főkanzellárnak eo ipso nem lehet;

b) ha Erdély régi alkotmánya restituitatik, akkor korlátnokát kinevezni nem lehet, miután ez praedicálna az ország választási jogának, és:

c) ha Erdély egységének eldöntése a törvényhozásnak van fentartva, akkor szintén nem nevezhetni ki korlátnokot, a miáltal maga a kérdés alapelve volna anticipálva.

A mi már azt illeti, hogy a korlátnokság vezetésével nem valamely oly egyéniség bízott meg, a kinek nevével valamelyik erdélyi pártnyalat programja áll összeköttetésben, ezt ha bár mi magunkra nézve oly határozottan kedvező jelenségnek nem látjuk, melyből Erdély jövő sorsára nézve előre határozott combinatiokat állíthatnánk fel, de látunk abban egy igen fontos körülményt, a mely Erdély belnemzetközi viszállyaiban leli magyarázatát: látjuk azt, hogy a korlátnokság vezetője megett nem az erdélyi pártok, hanem magának az uralkodó fölségnek akarata áll, s ez akarat, mely a legitimitást mondá ki irányul, tiszteletet fog gerjeszteni minden pártnyalatban a törvény iránt, mely egyedül adhat valódi erőt a hatalomnak, s egyedül képes, a midőn és a hol kell, azt korlátozni is.

Ha így a mi nemzetünk saját álláspontjához képest magát valamely igen vérmes reményekkel nem is kecsegtetheti, de éppen ez álláspont az uralkodó fölség belátásától várta a letint helyzet megváltoztatását; bizalommal tekinthet most is a bekövetkezendő intézkedések elébe; bizalommal fókint azért, mert egy közömbös személyiség felállításával mellett is a jogelv maga megvédett, s midőn Erdélyre nézve a kanzellári hatalom felállítását az uralkodás nem anticipálta, fenhagyta ez által az alkalmat arra, hogy Erdély főkormányhatalma egy létesülő magyar ministerium vagy kancellária hatáskörébe be, vagy be ne olvasztassék.

Lapszemle.

— A szebeni „Telegraful Roman” augusztus 3-diki számában „Jelen helyzet” czim alatt következőleg elmékedik: „A mit nekünk a „N. Fr. Bl.” az új ministeriumról mondott, hogy t. i. az a birodalmi gyűléssel barátkozni akarna — nem teljessédt be. A trónbeszéd meggyőz erőll minket. A birodalmi tanács feloszlott a nélkül, hogy tán valaha még jelen alakjában összegyűltne.”

Azután elősorolja a „V. Ztg.” után az új minisiterok névsorát, s ott, hol Belcredi és Komers kinevezetése a magyar korona alá nem tartozó tartományokra vonatkozik — e szót „nem” — megkülönböztetett compact betűvel jelzi. „Szokásban van — ugymond — hogy az aj ministerium lépései nyilvánosan észrevetessenek. De ez alól fölmentenek minket egyéb teendőink, melyek ismeretes uralkodó elveinkből folynak. Ezek a kinevezés alakja és a Belcredi gróf körirata. A kinevezés formájából az tűnik ki, hogy a Lajthán inneni tartományokban valami egyéb van készülöben, s így nem sokára új és váratlan híreket lehetünk készen. Erre utasít minket gr. Hallernek ideiglenes kinevezetése. Az oly sokat beszélt és felt dualismus megtestesülése a közszűben áll!”

Aztán elmondja Belcredi körlevelének lényegesebb pontjait, s a nyelv és sajtóra vonatkozó passzusokat — mint a melyek nálunk is foganatba indulnak — jó omen’-nek nevezi. Tovább így folytatja: „A magyar lapok e változás következtében tele vannak örömmel. A mi óhajtatunk a volna, hogy a magyar journalistica, de mindenekelőtt a magyar államférfiak az ök örömlükben ne feledjék, hogy Magyarország s a magyar korona tartományában más nemzetiségek is vannak. Örövendének

mi is oly intézkedéseknek, melyek minden népeknek jogegyenlősége iránti gondoskodást tanúsítanak! Meglátjuk mit hoznak a közelebbi napok, mert a kétség s a jövő bizonytalansága félelmétől még mind nem lehetünk mentek!"

(Biztosíthatjuk a „Telegraf”-t, hogy a közelebbi összehívandó magyar törvényhozás minden lehető méltányos és jogos kívánságait ki fogja elégíteni, s pedig nem csak a Schmerling-féle csalékony, hanem valódi maradandó alakban, nem csak a román, hanem Sz. István országa területén lakó minden más nemzetiségeknek. Csak hogy a testvér nemzetiségek némelyikétől is ideje volna már több bizalommal találkozniuk.)

Gr. Belcredi Richard.

Az új osztrák ministerium elnökségével, s a Lajthán tül tartományok közigazgatásával, valamint rendőri ügyeivel megbízott új államminister gr. Belcredi Richard 1823 február 12-dikén régi nemes családból született, s tanulmányait végzvé, államhivatalnok lett, mely pályáján gyors előhaladást tett. 1854-ben, midőn Annát, hadszertárnok br. Welden leányát nőül vevé, Znaimban kerületi főnök vala. 1861-ben a szileziai politikai országos főhatóság vezetését nyerte el; 1862-ben octoberben Szilezia politikai főnöke lett; 1863 májusban a cseh helyhatóság alelnökévé mozdított elő; és 1864 május 27-dikén Csehország helytartójává lön előléptetve s v. b. titkos tanácsossá kinevezve. Minden hivatali fokozaton, melyen áthaladt kiváló és munkás igazgatási tehetségnek bizonyult, ugy hogy egyike az austriai hivatali kar legkitünőbb capacitásainak. Csehországi működése alatt tapintatosan járt el, ugy a németekkel, mint a csehekkel szemben. A csehek azt remélik tőle, hogy a németek ellenében hozott nyelvényegyesítési törvényt, mint államminister szentesíteni fogja. Mint a csehországi nagy birtok képviselője a birodalmi tanácsban az alkotmánykérdésben általában tartzkodó állást foglalt el, s egyetlen egyszer sem ragadta meg az alkalmat az e tárgybani nyilatkozásra. Folyvást a középben, az ugynevezett grófi padon tilt, melyet a birodalmi tanács legutolsó ülésében is elfoglalva tartott. A birodalmi tanács második ülészakában gr. Belcredi hivatalos teendőivel elfoglalva nem működött cselekvőleg közre, s az imént bezárt ülészak alatt is csak vendég tagja vala a schotten-thori palotának. Ő csak szerfelett fontos határozatok hozatalakor jelent meg a házban, ha erre az államministeriumból távsürgönyileg felhívott, mely körülmény nyílt titok vala a képviselők körében. A politikai közigazgatás ügyének tárgyalásakor azonban részt vett a tanácskozásban, s oda nyilatkozott, hogy bárha nagyon kíváncs a takarékoság, a jelen politikai szervezettel annak bizonyos határokat szab, a melyen túl menni nem lehet. A bel- és rendőriministerium tagjaiból intézett beszédében, s a Lajthán tül országok elnökeihez kibocsátott köriratában azonban határozottan a közigazgatás decentralizatioja mellett nyilatkozott.

A Maros és a m-ujvári sóbányák.

II. Ezen a magyar királyság első rangú s legtekintélyeseb jövedelmű sóbányája — kevés kivétellel — derék tisztikar vezetése alatt áll. Ugyan azért szabadon hinnünk, hogy ha némely intézkedés közvetlenül függött volna és függne a helyi körülményekkel legismertebb tisztisgtől: akkor többféle munkát egészen másképp — talán — szerencsésb eredménnyel és takarékosabban menendett volna véghez, míg a közel mult jelenetek mutathatnak

fel eseteket, melyek eredménytelenségen kívül a pénzügyi érdekeknek sem lehettek kedvezők; sőt a közállomány „deficit”-jét — meglehet — néhány ezerral nevelték.

Elismerve tehát a kutatások technikai ügyességgel kezelt műveleteit, egész maig működő tisztok kitaró fáradságait, éppen nem czélom — mint főnebb is megjegyeztem — távolról is bírni, valjon helyes volt-e eleitől fogva, a bányák tövébeni vízvezeték-akál, annak mind közelebb gyülekezésre legkisebb alkalmat is adni; csak egyszerű nézet, józan okosság s több szakértők véleménye után ítélve, vagyok bátor azon szerény észrevételt közzéadni: hogy tán mégis czélszerűbb lett volna — ha jól emlékszem reá — ama helyes tapintatu egykori tiszt tervezete szerint, a bányák-tól távol egyesítve fogni fel, és nem emberi, anynyival kevésbé tetemes kiadás igénylő „lóerejű”, hanem a kétségtelenül gazdaságosb „gőzgéppel” szivattyuzni a vizet? Igy talán még sokára jünne az idő, melyről most az emberi vélemény hajlandó ily nyilatkozni: „Az eddigi módszer sikere kétes, más czélszerűbb védezköz kísérletéről kell gondoskodni”!!

Ily körülmények közt, a „vizimunkát” perczig sem szüntethetvén (azonkívül, hogy a kiszivattyuzott vízzel, köblábra csak 10 fontot számítva, egy év alatt mintegy 9 538,560 o. frt értékű só vész el) különféle egymásból folyó munkákat és kiadások jöttek napirendre,

Itt ismét megjegyeztem kérem: hogy nem a mulhatlan s meg lehet talán sikerülhet munkálatról, hanem az a körüli „gazdálkodás”-ról lesz némi észrevételem.

Szükségtelen tűnődni: miért, hogy a fél év előtt meghozott 12—16 lóerejű gép áll, s mellette a vízvezeték, nagy kiadású lóerővel megy; azon is: lehetett volna-e a „száraz malom” s több vízvezetékhez ily „locomotiv”-eket már régen használni; valamint azon is: valjon nem volna-e lehetséges — múltanilag — a naponta kihuzandó víz-tömeget csövekben, a bánya sérelme nélkül, a gát-falon át levezetni a régi vizes aknába, hová a nagy gőzgép vízhozó része szolgál, hogy az téli hideg éjjeleken ne hűljön ki, reggelre ismét befűtendő, hanem működjék téli-nyári éjeken s napokon át, midőn sóhuzás nincs (mivel főleg nyáiban — szemlátomást — oly sokat vesztel), mert ez meglehet, mind szűkös bányászati titok: mégis-mégis, a borzasztó kiadást tekintve, hinni akarja az ember: hátha lehet volna itt „a gazdálkodás”.

A fizetés-könyvekben be van jegyezve minden kiadás, tehát azokból lehetne tiszta kimutatással szolgálni, de miután az előttem ismét „titok”, szabadon csak egy év kiadásai fölött rövid rövid szemléltariva, hozzávetőleges számítást tennem.

E czélből lássunk:

1) A vízhozó két 8 lóerejű szivattyúról.

2) A vízvezeték következtében természetesen következő súlyos csatlakozások, a döngölésekhez kívántató „sárga és fekete föld” hordatásaira tenni kellett költségekről (más kézimunkák tekintetbe vétele nélkül).

3) A baromsó (Vehsoltz) ürítése és eredményéről, s végre

4) némely másnemű vállalatok- és körülményekről, melyek a kiadás rovatait tetemes összegekkel töltették be. Ezekről rendre.

a) A két szivattyú éjnapi — ünnepeket sem véve ki — működése 24 óránként 86 frt 88 krral, egy évre igényel 31,276 frt 80 krt.

b) A vízvezeték következtébeni súlyos csatlakozások be-

töltésére közönséges, döngöléshez „sárgaföld” hordatásáért csak 30,000 frt, ugyan ide „fekete földért” mászája per 50 krajár csak 4,000 frt.

Jegyzés: Nem lehet e pénzszűk időben háladosat vállalat, mint naponta 86 frt-ért vizet huzatni, hogy az utána következő súlyos csatlakozások díjában ismét 100, s így 186 frt-ot kapjon az ember csak két tételnél.

c) A baromsó ürítése a cs. kir. szárazmalomnál, egy évig — Schicht szerint — 15,638 frt, magán vállalat után 18,000 frt.

d) Különféle anyagok tengelyen szállításra legkevesebb 4,000 frt.

És így, csak négy tételnél az évi összes kiadás 102,914 frt 80 kr.

Jövő alkalommal következni fog az: hol, mikép, és mit lehetett volna a fennebbi összegből tisztességesen megtakarítani, véleményünk és hozzávetésünk szerint.

Aknai.

Különfélék.

* Színházunk belsejében már az asztalos munka is javában foly. Egész jóakarattal figyelmeztetjük az építőmester urat, hogy az eddigi figyelmet munkái között kétszeresítse meg, különösen a pipázókra nézve, mert többször volt alkalmunk láthatni, hogy a belső épületben is egész kényelemmel pipázna. Az a sok gyalultforgács most veszedelmes tűzfeszékké teszi a színházat, s ezért jó lesz vigyázni!

* Figyelmeztetjük közönségünket Babos monostor-utcai óráraktárára, melyben a legszebb készítményeket a legjutányosabb árban lehet megszerezni, s nem kell az embernek rettegni, ha megáll az órája, hogy megrántsák 3—4 frt-ért minden csekély bajért, mert Babos a legolcsóbban dolgozik, s közönsége pártfogásával nem szokott visszaélni.

* Mint széki levelezünk írja, a város tanácsát ott legközelebből újult szervezték.

* A napoként sürűben jelentkező kellemetlenségek kiküldetéséért újból felhívjuk tevékeny városi rendőrségünk figyelmét a bérkocsisokra, kik, mihelyt szerit tehetik, háromszoros árt fizettetnek a legeszerűbb hajtásért is. Ha jól tudjuk, a rendőrség kiadta a bérkocsisoknak a tarifát, miért ne lehetne őket reá szorítani, hogy minden kocsi fel legyen jegyezve? Ebben a méreg pénzszűk világban valóban nagy szolgálatot tenné vele a közönségnek egy kis szigor bérkocsisaink között. Lehet, hogy a rendőrség ezt mondja: hogy a kivel többet fizetettek menjen panaszra, s az illető bérkocsist megbüntetik; de hát midőn az ember nem érkezik panaszra menni? Hátha átalja 30—40 kr-ért a rendőrséghez futni? Mindegy, a hol fegyelméze vannak a bérkocsisok, a vitelbér-sorozatnak ki kell függesztve legyen a kocsi, s ha az illető ezt elmulasztaná, bátran meg lehet büntetni érte.

* Veninger Vince tanár ur, az első magyar általános életbiztosító társulat osztályfőnöke, a tegnapi leérkezett, s pár napig körünkben fog mulatni.

* Gyulai Pál végre bevégezte Vörösmarty életrajzát. Az egész mű mintegy 12 iver terjed. Tehát kétszer-háromszor annyit, mint ígérve volt. Ez kárpótolhatja a várakozást.

* Reményi Ede a bevégzett zenedei ünnepe után Szt. Pétervárra készül.

* Beküldetett szerkesztőségünkhez az „Új korszak” 6-dik száma, még pedig olyan érdekes

Butler északi tábornoknak. Észak-Carolinában is jó sikerrel harcoltak. Dupont tábornok hatalmába keríté Walker és Beauregard várakat. Beaufort város is megadta magát az unionistáknak. De ne feledjük, hogy ezek 1861 vége felé történtek.

A déli szárazföldi sereg 1862 elején következőleg volt elosztva: A fővárosokban 40 ezer ember, a Mississippi mellett 40 ezer ember, Virginia egyik részében 90 ezer ember, a Potomac mellett 150 ezer ember, Tennessee és Kentuckyban 117 ezer ember.

Az északiak száraz serege 500 ezer emberről állott. Ezen kívül mindkét részről tekintélyes tengeri erő. Az előkészületek után előre lehetett sejtetni, hogy a háború ez évben nagy elkeseredéssel fog folyni.

1862 január 19-kén Thomas unionista tábornok győzelmet aratott Mill-Springnél. Mig Grant és Foot tábornokok Donelson és Henry erősségeket foglalták el (Tennesseeben). De nagyjából ezeknél a new-port-news-i tengeri ütközet, hol a két részből 14 hadihajó vett részt. Itt az ütközet több napig folyt, s az unionisták két hadihajót vesztek. Egyik, t. i. a Cumberland, elmerült; másik, a Congress, elfogatott. Nem sokkal ezután volt a Pittsburg-Landing melletti csata, mely két nap folyt. Ez, 200 ezer ember harcolván együtt, egyike vala a legvéresebb csatáknak. Kezdetben itt is a déliek kerekedtek feljül, de Buels tábornok megérkezése után a győzelem az unionisták részére dőlt. Itt a separatisták 12 ezer embert és egy tábornokot vesztek. A tengeri ütközetek is szerencsésen folytak. Az unionisták több nevezetes pontot visszacszerének Dél-Carolinában. Hasonló szerencsével harcoltak Új-Orléans- és Virginianban. Mac Clellan

tartalommal, hogy szívesen felhívjuk reá olvasóink figyelmét is. „A nagy Océán virág kertjét” dr. Balogh Páltól. „Az évszakok Afrika belsejében” Brehmtől. „A boroszlói állatkert” ismertetése a szerkesztőtől mind olyan érdekes olvasmányt nyújtanak, melyek bátran felérnek husz akár milyen szép elbeszélés- vagy regénnyel. Ezen kívül a laphoz külföldi irodalmi szemlé, közleményeket a művészet, külföldi tanügy, közgazdaságtan teréről. Folytonos figyelemmel kíséri a magyar- és külföldi akadémiai üléseztési s kiadványait stb. stb. Előfizetési ára e gazdag tartalmu lapnak egész évre 12 frt, fél évre 6, évnegyedre 3 frt. A magyar irodalom a „Koszoru”-ban oly lapot veszített el, melyet ma már egyetlen lapunk sem helyettesíthet. Az „Új korszak” az egyedüli, mely komoly irányával elfoglalhatja nem sokára azon tért irodalmunkban, hol egykor a „Koszoru” állott.

* A „Fővárosi Lapok” ismét találgtatják a leendő új hivatalos lap szerkesztőjét. Ma már Frankenburg helyett Illucz Oláh János urat hozza combinatioiba. Nagy politikai fordulatok után remek fordulatokra képes egyéneket látszik keresgélnei a nevezett napilapra.

* Schmerling lovag a semmisítő törvényszék elnöke szabadsági idejét, melyet mult hó 12-kén kezdett meg, az emsi és ischl-i fürdőkön töltendi.

* Gróf Belcredi, mint a rendőriministerium ideiglenes vezetője e ministerium hivatalnoki karát fogadván, beszédében itt szintén hangsúlyoztatá a hasztalan formaságok elkerülését s a mi különösen felemlítendő, a nemes gróf ez alkalomkor kiemelte, hogy az új kormánytól távol van a szándék, miszerint a nyilvános élet szabad kifejlését bármily sferában akadályozni akarná s a hivatalnoki kar egyenesen felszólított, hogy e meggyőződést a lakosság széles köreiben a lehetőleg terjessze el.

* A Berlinben megjelenő „Social Democrat” című lapot 12 napon egymásután 13-szor foglalták le.

* Egy kitünő bariton hangú magyar énekest fedeztek fel a drezdai zenedei ünnepélyen, ki egy kirándulás alkalmával, néhány egyszerű magyar népdallal oly nagy hatást tett, hogy a legkevesetöbb ajánlatokat tették neki, hogy maradjon Drezdában, kiképeztesse, s azonnal több évre szerződtesse. A derék fin azt felelte, hogy ő mindaddig mitsem tudott énekképességéről, de ha a dolog így áll, akkor hát énekesé műveli magát, hanem itthon és hazája számára. E derék fiatal embernek nevét nem tudjuk, csak annyit ír a „P. N.”, hogy pozsonymegyei.

* Genuában egy őrtölt kiszabadult börtönből s a felső emelet egyik ablakán keresztül a tetőre mászott, s ott sétált a sikos tetőn három napig, fejegetve mindenkit, ki hozzá felmenni akart, hogy vagy agyonüti egy tégladarabbal, vagy vele együtt ugrik le a mélységbe. Harmadnapra capitulált azon feltétel alatt, hogy teljesen szabad legyen, s hazamehessen családjával, mely ott várt reá. A feltétel elfogadtatott, létrán lejtött az utcára, s övével a kocsiába lépett, haza hajtatott.

* Montecitoban, Santa Barbara mellett Dél-Californiában egy szőlőtőke van, mely 80 lábnyival nagyobb tért foglal el, s melynek töve 15 ujj vastag. Némely évben 6—8000 font szőlő termett meg rajta. Egy mexicói nő, ki 1780 körül ültette, néhány hónap alatt halt meg.

* A bécsi cs. kir. orsz. törvényszék az államügyesség indítványára, közszendháborítás büne miatt a következő munkát tiltotta el: „Dis martyrs

tábornok utját győzelem kísérté. Május végétől september elejéig ismét az unionisták szenvedtek veszteségeket. De september 15-kén a separatista csapatok verettek meg és üzetek a Potomacot át Virginianba. Friderichsburgnál újra az unionisták vesztek, és pedig 12 ezer embert. December hó 27-kén Sherman tábornok megvereték Wicksburgnál. Mindezeket csak megemlítém, s nem szándékom minden apró csatát leírni.

Az 1863-diki hadjárat kezdetét a január 7-én kezdődött mufrestoroi véres ütközet teszi nevezetessé, mely több napokon át folyt, és a két félnek 20 ezer emberében került. Kezdetben az unionisták hadiszerekből vesztesége rendkívüli vala. De az ütközet a déliek visszavonulásával végződött. Május 3-án az unionisták Chancellorsville mellett 25 ezer embert vesztek. Junius végén Lee tábornok a Jefferson Davis rendeletéből Washington ellen indult; július 2-kán vívatott azon ütközet, mely a főváros megszállásával végződött, Grant északi tábornok szerencsésével harcolt Wicksburg mellett. De lássunk valamit az 1864-ki hadjáratból. Ez év elején hatalmas előkészületek történtek. A washingtoni kormány a mellett általános amnesztiát ígért az unionba visszatérni akaró államoknak.

Charleston bombáztatása, melyet Gilmor tábornok még a mult év december havában megkezdett, jan. 12-én megújul, de siker nélkül. Február havában Lincoln a hadsereget 200 ezer emberrel szaporítja. Közeledik az elnök választás ideje, s megnyílnak a candidáló gyűlések. A marylandi gyűlés jelölté Lincoln Abrahámot választja. Mig a democratáktól Mac Clellan választatik.

(Vége következik.)

TÁRCZA.

LINCOLN ÉLETE,

rövid kapcsolatban az amerikai háborúval.

Dolgozva legújabb francia kútfők nyomán.

(Folytatás.)

Sumpter megtámadása april 12-én, reggeli 4—5 óra között kezdődött. Az ellenállás harmincz-nolcz órát tartott, s a hetven emberből álló őrség bámulatos vitézséget fejtett ki. Azonban a löszertartó épületek is meggyuladván, a legénységnek küzdeni kellett a tűz ellen is. Végre Anderson belátva tarthatatlanságát, kitétette a fehér lobogót, a feladás jelét. A várórség fegyverletétel után szabadságot nyert. De Beauregard, separatista tábornok, a várnagy fegyverét nem fogadta el, kijelentvén: hogy ő egy ily vitéz tisztet nem tudna lefegyverezni. „Sumpter bevételé föllekesíté a délieket, de éjszakan mely haragnak volt okozója. És az unionisták 75 ezer embert hívtak össze. Arkansas, Éjszak-Carolina, Tennessee és Virginia a separatistákhoz szakadtak. Kentucky állam semleges maradt. Hat ezer emberből álló déli sereg Washington ellen indult. De az éjszakai segítséget küldének a fenyegetett helyekre. Ezen időben kijelenték az elszakadást: Alabama, Louisiana, Mississippi, Dél-Carolina, Georgia és Texas államok. Tizenegy állam volt az unio ellen, és tizenöt mellett, s ezek közül is három ingadozék. Sumpter elfoglalása után a separatisták Pickens erősséget vették be, mely Florida területén már csak egyedül volt az unionisták birtokában. Voltak még apró csatározások

de la justice autrichienne en Hongrie. Proces Almásy et consors. (Az osztrák igazságszolgáltatás tiz. vértanúja Magyarországon. Almásy és társainak pöre) Debreczin, Bruxelles, Vienne, Budapest, Letres adressées au „Précurseur“ d'Aurvers p. N. N. Bruxelles dans toutes les librairies, 1865.

* * A Ford színház, melyben Lincoln elnök meggyilkoltatása történt, ismét megnyílik, minthogy nem akad rá vevő, hanem az elnök páholya zárva marad.

* * (Angol választási jelenet.) A berkshirei parlamenti választásoknál igen mulatságos jelenet történt. Az igen tiszteletre méltó E. P. Boeverie, earl Craven legidősb fiát ajánlá liberális jelöltül a nevezett kerületben s a fiatal gentleman ajánlatára jó tulajdonságait igen kedvező világításban törekedett felmutatni. Az érdekes jelölt ellenfelei szellemi tehetségeit tanúbizonyságként választási beszédét legyorsítoztatták s a birlap-olvasók bizonyára mindenütt jót nevettek rajta. Lord Uffington — ez neve a jelöltnek — kapitány a gardában. Beszéde következőleg hangzott: „Gentlemen! A kormány hive vagyok, mely az ország ügyeit a legutóbbi 6 év alatt vezette, s az a véleményem... az a véleményem... hogy fentartassék. (Itt megakadt és sokáig rézett kalapjába; midőn észrevették, hogy onnan kiolvasni akar valamit, egy valaki felkiált: „Önök kalapjában több van, mint feje, gonor“!) A conservatívok 6 év óta küzdöttek minden ellen, mi a közjót előmozdítandó volt. A külföldi politika... (egy hang: „Vegye ki kalapjából,“ nagy kacaj.) Itt van! (A tiszteletre méltó jelölt egy darab papírt vett ki kalapjából, magára tartá, mire aztán általános kacaj következett.) Ez mind rendjén van, de ha azt hiszik, hogy mindezen nagyon könnyű, jöjjenek ide fel, s aztán próbálják meg. (Ismét nagy kacaj.) Bármint legyen, ők fentartották a békét, de ha őket cselekedni hagyják volna, e drága kincs feláldoztatik — és — és — és — (egy hang: „Oh kérem alásan, sugjatos e fiatal embernek“ nagy kacaj.) — bármint legyen, ők fentartották a békét. Mi Amerikát illeti, nyilvánosan az a szándékuk volt, hogy a déli államokkal harcra lépjenek (egy hang: „Ki önök kalaposa?“) S ki az öné... (ismét kacaj.) Minden okokból a mostani parlamentet pártolni fogom, — (kacaj), reményem, ők is ugyanezt teszik — (megint kacagnak) — Boeverie és Barrett urak a jelölteknek sugnak valamit, mire az néhány perc múlva folytatja: „Nekem mind egy, nincs kedvem beszélni“... (a kacaj ismét kitör s egy valaki így kiált fel: „Ugy énekeljen nekünk gonor!“ e felkiáltást több haszonnemű követi.) Ha önök 3 conservatív tagot küldtek volna, mi lesz akkor a francia szerződésből? (Általános kacaj.) A legjobbak egyike, melyet valaha, mint mondott, 100 év óta kibocsátottak (e szavakat oly nagy megszakasztással s összefüggés nélkül mondja ki, hogy mindenki nevet) mely nem csak a békét tartotta fenn a 2 nemzet között, hanem a kifejlesztést is... a jelölt e szavaknál tökéletesen megakadt s a mögötte ülőktől kérdi: minek kifejlesztést?... E kérdésre aztán természetesen megint mindenki kacaj. Jól van, uraim, én nem vagyok szónok, de mindig jól fogok szavazni!... Evvel aztán taps és kacaj között lép le, s a választásnál természetesen megbukott.

Politikai hírek.

Angolország. London, aug. 3. Hírszerint a kormány egy oly reform-billt szándékozik előterjeszteni, melyet Russell gróf s Gladstone fognának előkészíteni. Hozzáteszik, hogy a radical párt főnökei kötelezték magukat egy igen mérsékelt rendszabály támogatására, csak hogy az valóban haladasi szellemben legyen készíthető.

A Russell gróf közreműködésével készülendő Reform-Bill alapelveiről sok részben tájékoz bennünket a jeles angol államférfi régebbi művének („Angol alkotmányos kormányzat“) újabb kiadásában foglalt bevezetés, melyet a nevezett államférfi, az újabbkori választási elméletekre vonatkozólag írtatottatott mire homlokára. Szükségessé látjuk ezt a f. olvasóval bővebben ismertetni. A bevezetés így szól: „1) Az ország minden részének, a nép minden osztályának részt kell vennie a választásokban, különben a kizárt osztály minden fontosságát elveszti a többi előtt; a törvényhozás ennek érdekeit soha sem fogná lelkesen képviselni. A kizárt osztály elégedetlensége annál nagyobb lenne, minél általánosabban szabadságot élvez a politikai testület. Minden rendszer — a suffrage universel rendszerét kivéve — silylik a gyökeres bajban, a suffrage universel pedig végtelen a legfelsőbb és legalsóbb osztály kezeibe jász a hatalmat, megfosztván a befolyástól a középosztályt, melynél legkevesebb az előítélet, az önérdék, s a mely legfüggelenebb. Másodszor — mondja az osztályok képviselőinek szemmel tartásával — választatónak kell lenni bármely osztályból a felvilágosult embernek. Ezek jelenléte mind az aristocrácia, mind a nép rokonszenvével fog találkozni; amannak mérséklik büszkeségét, ennek féltékenységét. Ha önök a törvényhozás teremt bezárják a talentum aristocráciájá előt, egy, intézményeinkkel szemben ellenségesen álló testületet alkotnak, vagy azt arra kényszerítik, hogy a demagógiát válasza mesteriségévé; pedig mindkettő veszélyes dolog az államra nézve. Harmadszor minden rendszer nagy elve,

mely a két előbbiből foly, az, hogy a képviselő-testület legyen a képviseltnek hit képe; ne képviselje egyedül a birtokot; ne egyedül egy elszigetelt aristocráciát, ne szolgáljon a muló népszerűségnek, hanem e különböző színekkel képezzen egy kellemes képet. „Valjon az angol községgamra, kérdi Russell, képviseli e a népet? Igen azért, míg a nép és kormány együtt tart; de, ha ezek elválnak, a kamra inkább a kormány, mint a nép felé hajol. — A képviselői rendszer javítására feltalálták a suffrage universelt. „E rendszer abból látszik kiindulni, hogy minden embernek van személyes szavazati joga, melyet Istentől kapott, s melyet igazságosan senki sem vehet el tőle. De ez abszurdum. „A szavazati jog mesterséges jog, melyet a törvény ad. A suffrage universel hőse azt állítja, hogy e jog a legrégebbi időkben elismertett és gyakoroltatott. Ez ábránd, melyet a történet meg hazudtol. A suffrage universel nem egyébre való, mint hogy szolgál függőséget idézzon elő; a béke idején nagy tulsulyt enged a gazdagságnak, a zavarok napjaiban pedig növeszt a nagyra vagó demagógok hatalmát. Sirja minden okos szabadságnak, forrása a zsarnokság- és szabadságnak.“

At-d-el-Kader Falkestone-on át, f. hó 4-kén Londonba érkezett, s a közönség részéről kiváló figyelem tárgyál szolgál.

Franciaország. A „Patrie“ birt ad a végbemenendő nagy tüneményekről, melyekre most Brestben és Cherbourgban az előkészületek folynak. A Daeres ellenadmiral parancsa alatt levő, s 6 páncélszálló, 3 fregatte-ból, s egy gőz-corvetteből álló angol hajóraj augusztus 12-én gyűlt egybe a plymouthei révben, hogy ott további előkészületeit bevégezze. Augustus 14-én pedig Cherbourg előtt jelenik meg, hol azt a „Reine Hortense“ gőz-corvetten a tengerészeti minister Chasseloup Laubat marquis, s a báró De la Roncière le Noury ellenadmiral alatt álló oceani hajóraj-osztály fogadandja. Chasseloup Laubat látogatást teend az admirális lordjainál, melyet azok viszonzoznak. Következő nap (augusztus 15.) az egyesült hajóraj nagy hadgyakorlatokat fog tartani a révben a Napoleon-nap tiszteletére; este a város, az erődök, s az összes hadihajók kivilágítottak, s a kikötő-töltésen tűzijátékok rendeznek. Augustus 16-án az admirális lordjai, az admiral s az angol hajóraj tisztei meglátogatták az arsenalt s a tengerészeti raktárakat, hol őket a tengerészeti főnök Dupon y admiral fogadja. Augustus 17-kén az angol hajóraj elhagyja Cherbourg, s a „Reine Hortense“ gőz-corvette kíséretében Brestbe indul, hol ismét a Bonet-Willamez gróf al-admiral parancsa alatt álló hajóhad-osztály várja. A bresti tünemények három napra fognak terjedni.

A „Memorial diplomatique“ Wright amerikai tábornok levelét közli, melyben Austin lakosságától megtagadja az engedélyt, hogy Mexikoba szánt fegyveres kivándorlást szervezzen. E sok tekintetben említésre méltó levél következőleg hangzik:

Főhadiszállás, máj. 1.

„Rokonszenvem, miként a tisztelt leveléről és, Mexiko szabadelvű kormányát illeti ugyan, de semlegességgel azt szigorúan és becsületesen kell fentartanunk. Az Egyesült-Államok kormánya sokkal magasabb fogalommal bír saját becsületéről, méltóságáról s kötelességeiről, sem hogy azon példát követné, melyet bizonyos nemzetek az általunk viselt háboru folyama alatt adtak. Egyelőre, s míg kormányunk határozatát nem nyilvánítandja, hogy a minden amerikai szívnek oly drága nagy (Monroe) tant sértetlenül szándékozik fentartani, nem engedhetik meg semmi organisatio, s fegyveres egyének nem nyerhetnek felhatalmazást, hogy tengerpartjainkról más idegen kikötőbe induljanak. G. Wright parancsnokló dandár-tábornok.“

Miként a „Memorial diplomatique“ bevezető soraiból is kitűnik, Wright tábornok a „liberalis kormány“ alatt nem Miksa császár kormányát érti. Azt hiszik, hogy Bismark Plombièresbe fog menni; bízottleg Grammont herceg szintén oda menend. La Roncièrele Noury ellenadmiral f. hó 2-kán átvéve a Cherbourgban összegyűlt páncélszállóhajóraj főparancsnokságát, s a „Magenta“ hajóra tűz föl lobogóját.

A „Patrie“ szerint San-Domingóban Heme-ken, az ideiglenes kormány alelnöke, ki angol születésű, s 20 év óta van ott letelepülve, a képviselő-kamra tagjainak azt indítványozá, hogy Angolország uralma alá vessék magukat. Ezen indítvány vizsgálat végett egy 3-tagu bizottmányhoz utasított. A „Patrie“ nem hiszi ugyan, hogy Angolország részé lenne ezen lépésben; azonban mégis megjegyzi, hogy Hood, azon angol főconsul, ki hajdan San-Domingóban az Angolországéhoz annexió mellett működött, legközelebb hajdani állomására visszahelyeztetett.

Páris, aug. 4. Az angol tünepő-hajóraj véglegesen egybeállított; állni fog a következő páncélszállóhajókból: „Black Prince“, „Achille“, „Prince Consort“, „Minotaure“, „Royal Sovereign“ és „Defence“; e fölött 32 gőz és 18 vitorlász-yacht van bejelentve. A belügyminister a községtanácsi választásokról szóló részletes jelentést a császárnak elküldte, melyszerint ezek általános szabadelvűek, de nem Napoleon-ellenesek. A császár a portugál királyt sajátkezi iratával Chalonsba meghívta. O'Donnell egyik segéde tegnap Párisba érkezett, s azonnal tovább utazott Plombièresbe.

Olaszország. Az „Italia“ római levelezője megírja azon hírt, mintha ott arról lenne szó, hogy a világi hatalom szükségének elve valódi hit-ágazatul szentesítették. Csupán bibornoki s papi értekezleteknek kelle tartatniok, némely másodrendű egyházi kérdések megvitatása, s különösen ama további engedmények fölötti tanácskozás végett, miket a sz. szék oly czélból adhatna meg, hogy a megtörtült püspökségek tárgyában az olasz kormánytali kiegyezés lehetővé tétessék.

A „Dritto“ jelenti, hogy legutóbbi száma lefoglaltatott egy oly cikk miatt, melyben ugy szólt a Rómavali alkudozások folytatásáról, mint a mely az alkotmányos jogkörön kívül esik, s oly ténre vitetett, hol a parlament s a sajtó bírálata nem gyakorolhatatik.

Mint a „France“nak Livornoból írák, ama városban — mely még nemrég a leghevesebb politikai szenvedélyek tüzhelye volt — a kedélyek már szintén teljesen lecsillapultak. Most a mérsékelt párt a tuluralkodó, mely ösztönén óhajítja az olasz kormány s a sz. szék közti egyetértést. Ezen jelek annál nagyobb figyelmet érdemelnek, mivel a kamrai választások már külsőben állanak.

A nép mindenfelé egyszerű előkészületeket teszen az általános választásokhoz. A bizottmányok magukat permanszeknek nyilvánították, új lapok keletkeznek, s a régiekben nagy figyelemmel vizsgálják a pártéket. October 15-ét mondják a választások határnapjának. A mi a választási üzemeket illeti, elég legyen felemlíteni azon jellemző tény, hogy most már egész komolysággal elhatározták, Garibaldit képviselőnek választani a legközelebbi parlamentbe. Hogy ezen határozatot éppen Turin első választó-kerülete hozta, mely eddig valamennyi között legconservatívabb volt, s hogy nagyon valószínű, miszerint a „caprerai remete“ csakugyan el fogja vállalni ezen tendentiosus választást; azon körülményről fogva, hogy Garibaldi nizzai születésű, ezen választás azonkívül még némi politikai tiltakozás színét is magán viseli a turinai részéről, kiknek most egy idő óta senki sem bírja a fejből kiadni: hogy Franciaország Piemontot illetőleg új és meszszeható annexió-vágyakat táplál.

Németország. A „Köln. Ztg.“ a hercegségek kérdéséről újra compensatiónkhoz hozza kapcsolatba, s ezuttal hosszasan fejtegetésbe bocsátkozik, melyben azt gyaníttatja, mintha a két nagyhatalom közt most folyó alkudozások a compensatiónk kérdése körül forognának. „Négy mód van — ugymond — melyek szerint a schleswig-holsteini kérdés megoldható. Austria s Poroszország, mint mostani legitím birtokosai a hercegségeknek, vagy megtartják ezeket közös és osztatlan birtokul, vagy felosztják egymás közt; vagy Austria lemond a maga részéről Poroszország javára, ugy, hogy ez marad az egyedüli birtokos, vagy pedig a két birtokos a hercegségekről egy harmadik uralkodó javára rendelkezik.“ A szóban levő ezek írója a két előbbi megoldásmódot röviden elveti. „Mit ér — kérdi — Austriára nézve egy kis birtok Németország messzeeső északi részében?“ Austria ily birtoknak nem vehető hasznát, akár közösen bírná Poroszországgal a hercegségeket, akár pedig külön ezek egy részét. A harmadik pontot behatólag tárgyalja s erre vonatkozólag ezeket jegyzi meg: „Nem szenved kétséget, hogy a bécsi udvar a legcélszerűbb megoldást abban látja (2), ha a hercegségek Poroszországtól kizárólagos birtokában maradnak (2). De természetesen azt kívánja Poroszországtól, hogy ez által kellőleg kártalanítsák. A bécsi békekötés óta a legújabb időig mindkét fél részéről több kísérlet történt ezen megoldás érdekében. De mivel Austria nem akar sem pénzbeli compensatiót elfogadni — sem Velence biztosítása, sem a német szövetségbe egész területével való felvételése fejében birtokjogáról Poroszország javára lemondani — hanem területi kárpótlást Schlesiaiban vagy Hobenzollernben kíván (2), Poroszország pedig mostani területéből mitsem akar átengedni: ennél fogva a porosz egyedülbirtoklásra vonatkozólag folyt alkudozások meghiúsultak s a megoldás ezen módját legalább egyelőre félre kell tenni. E szerint csak a negyedik megoldási mód marad hátra, melynek alapja az, hogy a két hatalmasság a birtokjogot egy harmadik uralkodóra ruhazza át.“ „Mint ily harmadiknak eddig csak Frigyes augusztburgi herceg s az oldenburgi nagyherceg jöttek tekintetbe, habár nincs kizárva más választás, pl. hogy austriai vagy porosz secundogenitura alapítottassék a hercegségekben. Minthogy a bécsi békekötés IX. Keresztély dán király trónutódlási jogát vette kiinduláspontul, mely a két német nagyhatalmasságra ment át: ennél fogva a választandó harmadik a kormányt nem saját joga értelmében, hanem átruházás útján kapja s ez másokra is eshetik az említett két praetendensen kívül. A két hatalmasság közt az alkudozások huzamosb idő óta forognak e megoldásmód körül.“

Végül, azt mondja a cikkíró, hogy Poroszország valamit engedni fog februári követeléseiből, s aztán az így szelidített követelések elfogadása esetére valószínűleg az augusztburgi hg fogja megkapni a hercegségeket.

A „Prov. Corr.“ így nyilatkozik: „A koronai syndicatus a király által reabizott fontos munkálatot, t. i. az elbei hercegségek birtoka iránt emelt különböző jogigények megbirálását nem rég telje-

sen bevégezte. Ha a vizgálat eredménye iránt kormánykörökből semmisen jutott nyilvánosságra, ennek oka éppen nem abban fekszik, mint párt-lapok állítják, mintha amaz eredmény a porosz igényekre nézve kedvezőtlenül ütött volna ki, hanem a koronai syndicatusnak azon határozatában, miszerint ezen ügy iránt semmitem juttatand előbb nyilvánosság elé, míg csak ez hivatalos uton nem történhetik. Most az elkészített jogi véleményezés legközelebből a király elé terjesztetett, s várható, hogy annak tartalma iránt rövid időn fontos közlések fognak a nyilvánosság elé jutni.“

A helyzet jellemzésére fölemlítjük a félhivatalos „Prov. Corr.“ egy cikkét, mely arra látszik mutatni, hogy a porosz kormány az Austria irányában való feszültség miatt szeretné hátát — odahaza fedezni a nem lehetetlen veszélyes eshetőségek ellen. E cikkben a porosz kormány nagy birtelen mentegetőzéssel áll elő a miatt, hogy a hivatalos „Staatsanzeiger“-ben a budget meg nem állapított tételei is kormányilag kiöltve közöltetnek. Ezzel — ugymond — a kormány nem akart praedjudicálni az alkotmányosság rovására, a képviselőház jogainak.

Spanyolország. A királynő f. hó 1-jén a baszk tartományokba indult el, s este Valladolidban kelle meghálnia. A „France“ szerint még semmi bizonyosat sem tudhatni a királynő s Napoleon császár közti találkozás terve iránt. — A „Correspondencia“-nak egy la granjai levele szerint, a francia követ Mercier a királynőtől elbucszása alkalmával, a császár részéről semmi hivatalos értesítést sem közölt a találkozás tárgyában; azonban Mercier, s vele mindenki azt hiszi, hogy ezen látogatás bizonyosan meg fog történni. Az „Epoca“ azt állítja, hogy a soriai hegyek közt (Castiliában) némely legitimista csapatok mutatkoztak, ily kiáltásokat hallatván: „Éljen Spanyolország s a katolicismus!“ A tarazonai s osmai püspököknek az olasz királyság elismerése elleni tiltakozásai az államtanácshoz utasítottak.

Amerika. New-Yorkból jul. 22-ről kelt tudósítások szerint, folyvást számos guerilla-csapatok háborgatják Texas s Louisiana területét. A richmondi választásoknál a separatista párt győzött. Megértesítetik azon közlés, miszerint a confederáltak által, Kirby-Smith capitulatiója után, Texasból Mexikoba küldetett ágyuk a szövetségi hatóságoknak visszaadattak. 30 nap óta egyedül Washingtonból 200,000 katonát küldetett haza. Mexikoból, jul. 5-ről jelentik: Juarez, kinek teljhatalma novemberben lefolyik, az egykori congressus tagjaihoz intézett irata által mandátumának két évig tartó meghosszabbítását akarta elérni, mi azonban nem sikerült.

Ujabb. Bécs, aug. 7. Császár ő Felsége Ischlből visszaérkezett Bécsbe, a hol most fontos tanácskozások folynak. Azt gyanítják, hogy Bloome gróf Mensdorff gróftól új utasításokat vett át. A gasteini fejedelmi találkozás elmarad ugyan, hanem a tárgyalások még nem szakítottak félbe. Valószínű, hogy Napoleon császár és Izabella királyné zarantzi találkozására elnapoltattak. A királyné O'Donnell tanácsára nem tartja cél szerűnek, hogy a kitérővel fenyegető forradalommal szemben külföldre utazzék.

— Hamburg, aug. 5. A „Schleswig-Holsteiner Ztg.“ biztos forrásból értesül, hogy a bécsi kabinet részéről sürgöny intéztetett a porosz kormányhoz, mely a legújabb egyoldalu intézkedés visszavételét követeli. Austria azon felül el van határozva, hogy Poroszországtól megtagad minden további engedményt.

Beust államminister Bécsben van. Ezen államférfi utja e pillanatban kétségkívül összefüggésben áll a német kérdéssel, és azon tárgyalásokkal, melyek jelenleg Austria s Poroszország között folynak.

A bajor kormány utóbbi időkben ingadozni kezd a schleswig-holsteini ügyben, a mi annál meglepőbb, mert Pfordten eddig az augusztburgi herceg leghatározottabb hive volt.

— Köln, aug. 5. A „Köln. Ztg.“ ismételve felemlíti, hogy az Elbe hercegségeinek Poroszországhoz leendő csatoltatásáért Austria a Dunafejedelemségek annexioja által kármentesítették.

— Berlin, aug. 5. A „Nordd. Allg. Ztg.“ teljesen költöttnek mondja a Bismark és Grammont herceg közti értekezletről származó hírt, intvén a közönséget, óvakodjék hitelt adni oly híreknek, melyek névtelenül, vagy költött szavatosokra való hivatkozással jelennek meg.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Augustus 8-kán: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 73.80. — 5% Metalliques 100 frt 68.95. — Bank-részvény 781. — Hitelintézeti részvény 200 forint 173.50. — London 10 ft st. 100 frt 23 1/2 kr 110.30. — Ezüst 108.25. — Cs. kir. arany 5.23. — 1860. kölcsön 89.30.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

